

něné výzvě vyhověti a, měli-li za to, že postupem vojenských osob byla porušena jejich práva, domáhati se nápravy cestou přípustnou a nikoli způsobem, jímž se dostali do rozporu se zákonem trestným.

Čís. 1992.

Trestání válečné lichvy (zákon ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n.).

»Majetkovou újmou« ve smyslu článku I. čís. 1 posl. odst. zákona jest nejen skutečná škoda (§ 1293 obč. zák.), nýbrž i ušlý zisk, jež bylo lze očekávati podle obvyčejného sběhu věcí.

(Rozh. ze dne 25. května 1925, Zm I 180/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 27. ledna 1925, jímž byli obžalovaní podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby, vznesené na Kateřinu J-ovou pro přečin podle článku I čís. 1 a) zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n. a Šu 8 čís. 3 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., na Jana E-a pro přečin spoluviny na tomto přečinu podle §§ 5 a 239 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Napadeným rozsudkem byli obžalovaní Kateřina J-ová a Jan E. podle Šu 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby, Kateřina J-ová z toho důvodu, že soud dospěl k přesvědčení, že obžalovaná prokázala, že jí postoupením bytu vzešly takové újmy majetkové, které se vyrovnají poskytnutému majetkovému prospěchu podle posledního odstavce článku I. čís. 1 zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 Sb. z. a n., Jan E. z toho důvodu, že nemůže býti řeči o spoluvině tam, kde není viny u vlastního pachatele. Zmateční stížnost státního zastupitelství napadá tento rozsudek v celém rozsahu, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. pro právně mylné posouzení věci a nelze jí upříti oprávnění. Soud má za prokázáno, že obžalovaná Kateřina J-ová si dala od manželů H-ových vyplatiti 14.000 Kč výhradně jako odstupné za postoupení bytu, že si tedy dala z tohoto důvodu od nich poskytnouti majetkový prospěch. Od tohoto majetkového prospěchu bylo odečteno 2500 Kč za náklady adaptace bytu a výlohy stěhování, proti čemuž se nečiní námitek. Avšak podle názoru nalézacího soudu žádala obžalovaná i zbytek 11.500 Kč beztrestně, poněvadž z daleka nevyvažuje kapitálu, jehož by bylo třeba, aby vynesl na úrocích 2000 Kč, které obžalovaná v poslední době před postoupením bytu na podnájemném (260 Kč měsíčně) po srážce vlastní činže ročně dostávala a která jí postoupením bytu vzhledem ke ztrátě možnosti podnájmu ušla.

Tento názor není správným. Nelze ovšem souhlasiti s vývody zmateční stížnosti, pokud uplatňuje, že újma, kterou obžalovaná utrpěla

ztrátou možnosti podnájmu, nespadá vůbec pod pojem »majetková újma«, o které se jedná v posledním odstavci článku I čis. 1 lichevní novely, poněvadž prý zákon má tu na zřeteli skutečnou újmu na majetku, na př. útraty stěhování, instalace nového bytu a pod., nikoli však újmu na případném budoucím zisku (»lucrum cessans« — § 1293 obč. zák.). Důvodová zpráva k lichevní novele uvádí ovšem jako příklady majetkové újmy pouze útraty stěhování, instalace nového bytu a pod. To by arciť mohlo nasvědčovati tomu, že zákonodárce měl na mysli pouze skutečnou újmu ve smyslu první věty §u 1293 obč. zák. (damnum emergens). Než tento úmysl zákonodárcův, pokud tu vůbec byl — což jest velice pochybno vzhledem k tomu, že důvodová zpráva uvádí případy »majetkové újmy« pouze příkladmo — nedošel ve znění zákona náležitého výrazu. Majetková újma znamená v obecné mluvě jak skutečnou újmu, kterou někdo na svém majetku utrpí, tak i ušlý zisk, a tak jest tomuto výrazu rozuměti i při výkladu posledního odstavce článku I. čis. 1 lichevní novely, neboť zákon nedává ani připojením slova »skutečné« majetkové újmy ani citací první věty §u 1293 obč. zák. jasně na jevo, že má na zřeteli jen škodu skutečnou. Není proto vyloučeno, že pachatel zůstane beztrestným s hlediska článku I. čis. 1 lichevní novely i tehdy, když si dává poskytnouti za postoupený byt nejen náhradu skutečné škody, nýbrž i náhradu zisku, který mu postoupením bytu ušel. Zda jest v takovém případě beztrestným, jest posuzovati podle zvláštních okolností případu. Než tolik je jisto, že pachatele může omlouvati jen ušlý zisk, jež bylo lze očekávati podle obvyčejného sběhu věcí. Naprosto pochybeným jest proto názor nalézacího soudu, že obžalovaná, které postoupením bytu vzhledem ke ztrátě možnosti dalšího podnájmu ušel bezpochyby zisk ve výši 2000 Kč ročně, mohla beztrestně žádati takové odstupné, jehož by bylo třeba, by jeho zúrokování vyneslo ročně 2000 Kč (tedy při 4% zúrokování odstupné 50.000 Kč). Kapitalisování podnájemného by předpokládalo, že obžalovaná měla trvalý nárok na postoupený byt, takže měla zajištěný trvalý důchod z jeho pronajímání. Že tomu tak nebylo, jest na bíledni přes značné omezení práva majitele domu, dáti nájemní výpověď, jež platí toho času následkem zákona na ochranu nájemníků. Při výpočtu výše ušlého zisku bylo spíše hleděti k nákladům, jež by obžalovaná, jsouc odkázána na příjem, plynoucí jí z pronajímání svého bytu, musila vynaložiti, aby újmu jí hrozící — vzdavši se svého bytu ve prospěch jiného — odvrátila získáním jiného pramene výživy, který jest co do trvání a výnosnosti rovnocenným. Obžalovaná hájila se tím, že se odhodlala k postoupení bytu, poněvadž měla s podnajímníky stále nedorozumění, že chtěla proto byt vyměnit za nějaký malý obchod, ze kterého by měla pramen výživy a že skutečně částky manželé H-ovými jí vyplacené použila k zaplacení kupní ceny za převzatý cukrářský obchod v H., na nějž vyplatila 16.500 Kč.

Nalézací soud tomuto tvrzení uvěřil, ale nevyvodil z něho důsledků, ač toto zjištění jest dle toho, co shora bylo uvedeno, pro posouzení viny obžalované i spoluobžalovaného závažným. Že pramen výživy, plynoucí obžalované z koupeného krámu v najatých místnostech, rovná se co do trvání úplně příjmům z pronajímání postoupeného bytu, netřeba blíže odůvodniti. Bylo proto po objektivní stránce ještě zjistiti — po případě

výslechem znalců — zda obžalovaná, vyměnivši postoupený byt za cukrářský krám částečně na útraty manželů H-ových, nezískala výnosnějšího pramene výživy, při čemž přebytek nebyl kryt ani částkou 5000 Kč, již mimo 11.500 Kč ke koupi krámu věnovala, ani případně větší činností k provozu obchodu potřebnou. Případné zjištění, že krám přeplatila, nemohlo by jí býti na újmu, prokáže-li se, že žádanou cenu za krám povolití musila, ježto by jinak nedostala jiného pramene výživy, který ztrátu zisku na podnájemném úplně vyvažuje. Kdyby tímto způsobem byla zjištěna objektivní skutková podstata přečinu podle Šu I čís. 1 lichovní novely, bude ještě po subjektivní stránce uvažovati, zda obžalovaná vědomě žádala (dala sobě poskytnouti) za postoupení svého bytu neoprávněný majetkový prospěch, zejména zda věděla, že cukrářský krám bude jí vynášeti více, než z pronajímání postoupeného bytu dostávala. Podobně závisí otázka viny spoluobžalovaného Jana E-a, kterému se klade za vinu, že závadné postoupení bytu sprostředkoval, na tom, zda si toho byl vědom, že svým sprostředkováním umožňuje obžalované, aby postoupením bytu docílila neoprávněný prospěch majetkový ve smyslu shora uvedeném. Těmito otázkami se nalézací soud vůbec nezabýval a bylo proto zmateční stížnosti vyhověti, napadený rozsudek zrušiti a ježto se nelze obejít bez nového přelíčení, věc vrátiti soudu prvé stolice, by ji znova projednal a rozhodl.

Čís. 1993.

Hlavní otázku (§ 318 tr. ř.), týkající se spoluvinníka ve smyslu Šu 5 tr. zák., dlužno upravití tak, by v ní byl zřetelně vyznačen též skutek hlavního pachatele; stačí poukaz na otázku, týkající se tohoto. Není rozporu ve výroku porotců, odpověděli-li k hlavní otázce ohledně pachatele záporně, ohledně spoluvinníka kladně.

(Rozh. ze dne 25. května 1925, Zm II 144/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku porotního soudu v Novém Jičíně ze dne 19. února 1925, pokud jím byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem spoluviny na násilném smilstvu podle §§ 5, 127 tr. zák.

Důvody:

Porotní soudní dvůr dal porotcům (kromě otázek o pohnutkách skutků) dvě otázky a to: I. otázku hlavní: Jest obžalovaný Metoděj K. vinen, že v první polovici roku 1924 v N. s Augustou S-ovou, která nedokonala ještě 14. roku svého věku, vícekrát mimomanželské souložení předsevzal? II. otázku hlavní: Jest obžalovaná Josefa S-ová vinna, že v první polovici roku 1924 v N., nechavši Metoděje K-a se svou dcerou Augustou S-ovou spávat v téže posteli, k vykonání zlého skutku Metoděje K-a v I. otázce uvedeného nadržovala a k bezpečnému jeho vykonání přispěla? Porotci odpověděli k otázce I. sedmi hlasy »ano«, pět hlasy »ne« a k otázce II. osmi hlasy »ano«, čtyřmi hlasy »ne«. Uplat-